

1928

G O S P O D A R

Št. 12.

Ne število, ampak kakovost živine donaja dobiček.

Naši kmetje se večkrat kaj radi ponašajo s svojo bogatijo. Največkrat štejejo svoje premoženje po številu glav živine in stremijo za tem, da imajo v hlevu čim več repov. Kmet, ki ima 12 glav, je neglede na svoje posestno stanje večji nego oni, ki ima samo 10. Malo jih je pa, ki bi se ponašali z lepo živino. Število živine namreč ne donaja živinorejcu koristi, ampak njena kakovost, zato stremi vsak umni živinorejca za tem, da redi samo lepo živino, od katere sme upravičeno pričakovati koristi. Vso slabo živino pa izloči, ker mu je samo v breme. Veliko slabe živine pomenja samo veliko število gobcev, ki žrejo od posestva, ne da bi mu kaj za to vrnili. Iz tega sledi, da mora vsak posestnik dobro preračunati, koliko živine bo redil. Pri tem mu je vpoštevati naslednje smernice:

Prvič mora ugotoviti, koliko glav živine lahko dobro preredi njegovo posestvo ne da bi mu bilo treba nakupovati krme ali pa živini stradati.

Drugič je dolžan v slabih letinah krme že jeseni izračunati, koliko glav bo s pridelano krmo lahko prezimil do spomladnega zelenega krmljenja. Če mu kaže račun, da ima preveč živine, tedaj naj odviše in slabejše kose odproda čimprej v jeseni, četudi morda po nekoliko nižji ceni. Navzlic temu bo pa imel dobiček, ker bo ostalo živino zadostno krmil in jo ohranil v dobičkanosnem stanju.

Tretjič mora temeljito proučiti vso svojo živino in dognati, katera mu donaja koristi. Slabejše živali, od katerih nima dobička, je bolje odprodati in zanje dokupiti samo dobre kose. Več dobička bo imel, če bo odprodal dvoje slabih živinčet in zanje kupil eno dobro. Stroškov pri krmljenju in oskrbovanju bo imel za polovico manj, dobička pa dvakrat več. To naj pokaže sledeča slika: Dve kravi, ki imata vsaka po 8 litrov mleka, nudita manj dobička, nego ena krava, ki ga ima 12 litrov. Prvi dve porabita namreč dvakrat toliko krme in zahtevata dvakrat toliko oskrbovanja kakor druga z 12 litri mleka. Odvišni 4 litri mleka pri prvih dveh kravah ne morejo plačati krme in oskrbovanja za drugo kravo. Zato vidimo, da se nam držanje dobrih krav mnogo bolj izplača kakor pa slabih molznih.

Pa tudi s kupčijskega razloga je gotovo umestno, da redimo samo najboljšo živino. Oglejmo si n. pr. naše živinske sejme. Na njih dobimo vse polno slabe živine, primeroma malo pa dobre. Pridejo pa kupci — mesarji ali prekupci — posebno inozemski, ki takoj pokupijo vso boljšo živino, se zanj kar trgajo in plačujejo mnogo višje cene. Za slabe živali se pa komaj zмени kak reven bajtar, ki gleda, kako bo poceni prišel do kakega živinčeta, ne da bi pri tem pomislil, da si je z njim naprtil samo veliko breme. Večina slabe živine ostane torej na sejmi neprodana.

Če smo se torej odločili nabaviti si živino, tedaj ne štedimo, ampak izbirajmo samo najboljše blago. Najbolj poceni živina je navadno najdražja. Bolje je izdati za dobro, zdravo in mlečno kravo par stotakov več, saj nam jih z mlekom kaj kmalu vrne, kakor pa kupiti samo kak stroj za prebavljanje krme. Če imamo v hlevu kako slabo živinčeto, ga je opitati in ga čimprej oddati mesarju ali klobasarju. Za plemo in za rejo taka živina ni.

Če bomo redno in smoteno izločevali slabo živino, bomo v malih letih prišli do dobre plemenske in dobičkanosne pasme, od katere bomo izlahka odprodajali komade za plemo v druge kraje in dobili zanje precej visoke cene. V splošnem mora biti naše načelo pri reji živine, da vedno in neprestano izločujemo vse slabo in odhajamo pod nož, kar ni za rejo in za plemo. Samo na ta način nam bo živinoreja dobičkanosna.

Živinorejske razstave in licencovanja v radovljiškem okraju v letu 1928.

Dne 4. maja t. l. je priredil živinorejski odbor za sod. okraj Kranjska gora razstavo krav in telic na Jesenicah, dne 5. maja pa enako razstavo v Kranjski gori. Na obeh mestih se je obenem vršilo licencovanje bikov. Uspeh obeh premovanj je bil kljub zelo strogemu ocenjevanju še prav zadovoljiv. V Kranjski gori ni bil prigon samo številčen (v celoti 163 glav), temveč pretežno število krav in telic je bilo v res lepi, upravnostni obliki. Občini Kranjska gora in Rateče razpolagata nesporno z najčistejšim plemenom gorenjskega pinčavškega goveda, katero skoraj v ničemur ne ostaja za sosednjim beljanskim plemenom v avstrijski Koroški. Toda avstrijska Koroška je preprežena z gosto mrežo agilnih živinorejskih zadrug, katere dovajajo govedorejo s sistematičnim podrobnim delom zelo naglo le do večje spopolnitve životnih oblik, večje mlečnosti in sploh večje dobičkanosti. S tem usposobljajo živinorejske zadruge govedorejo poleg drugih koristi tudi za dobičkanosno plemensko kupčijo po vzorcu Švice. Na Gorenjskem in tudi v Dolini pa žal manjka zadržnega pospeševalnega dela. Ni pa dvoma, da bi si vsled dobrega plemenskega materiala moglo tudi planinsko govedo kranjskogorske doline prav naglo osvojiti vsaj naš plemenski trg, kakor hitro bi se količikaj razvilo živinorejsko zadržništvo.

Razstava v Kranjski gori je bila tudi zelo poučna, posebno glede bikoreje in podredovalnosti. Na primer I. 1924-26 je imel posestnik Janez Hertelj v Podkorenju 62 posebno lepega bika (29 enot). Ta plemenjak je pokazal izredno podredovalno silo! Vsak bistrejši opazovalec, ki je poznal tega bika, je na razstavi kar nehote razložil in prepoznal njegovo potomstvo, ki je kakor izklesano iz očeta. Okrog 20 % vseh nagra-

denih telic so njegove potomke. Ta primer bi moral odpreti oči tudi najbolj starokopitnemu živinorejcu, kateremu je čisto vseeno, ali plemeni njegove krave prvovrsten, visoko ocenjen bik, ali pa zanikerni zakotni junček brez ocene in dvomljivega pokolenja. En sam odličen, iz najboljšega plemena odbran in umno odgojen bk je zmožen vplivati najugodnejšem smislu, takorekoč preproditi velik del govedoreje svojega območja. Ravno tako pa bo slab, zanikarno vzrejen, zakoten bik potisnil napredek govedoreje v svojem okolišu za pol desetletja nazaj.

Na Jesenicah je bilo premovanih 13 bikov, 26 krav in 6 junčev, skupaj 45 goved ali 58 % od vseh prignanih živali. V Kranjski gori je bilo nagrajenih 8 bikov, 44 krav in 39 junčev, skupaj 91 glav (t. j. 56 % od celotnega prigona).

Če upoštevamo in primerjamo samo doseženo število enot med 20. in 30. enoto in cenimo vse zavržene biko z 19 enotami, dobimo sledeč povprečni uspeh vseh bikov pri posameznih okoliših:

1. Kranjskogorski okoliš	61 %
2. Okoliš Lesce	40 %
3. Bohinj	34 %
4. Jeseniški okoliš	33 %

(vse nad 20 enotami).

Tedaj bohinski okoliš, dasiravno je najbolj tipično živinorejski, ni glede bikoreje takorekoč nič na boljšem od jeseniškega okoliša, kateri je izmed vseh štirih najmanj živinorejski. To je žalostna ugotovitev, iz katere bi se morali Bohinjci učiti! Okoliš Lesce je le za 7%, a kranjskogorski okoliš za celih 28 % boljši od jeseniškega. Dobri poznavalci sedanjih in nekdanjih razmer v Bohinju trdijo, da so Bohinjci danes na isti stopnji napredka govedoreje kot pred več desetletji in to kljub vsem naporom in žrtvam merodajnih strokovnih činiteljev. Nedavno se je javno izrekla podobna sodba tudi glede bohinskega sira.

Vsekakor pa je celoten napredek bikoreje v okraju napram lausku letu prav znaten in se pojavlja zlasti v številnem napredku najvišjih ocen (29 in 28 enot) ter srednje dobrih ocen (26, 25, 24 enot). Napredovalo je tudi število licencovanih bikov vobče. Izmed višje ocenjenih bikov (29, 28, 27 enot) je 9 (t. j. 50%) plemenjakov, katere je pristojni okr. živinorejski odbor odbral za plemo že kot teleta od najboljših molznih ter imel njihovo mladostno vzrejo pod nadzorstvom. To dokazuje, da je ta preprosti način odbire bikov uspešen in priporočljiv povsod tam, kjer ni živinorejskih zadrug.

Jos. Sustič.

Priporoča se PRVI SLOVENSKI ZAVOD
Vzajemna zavarovalnica

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA 17,
ki je edini te vrste! — Podružnice: v CELJU,
Breg št. 33 — ZAGREB, Haezelova ulica 12 —
SARAJEVO, Koroševa ulica 15 in v SPLITU,
ulica XI. puka.

Poškodbe na telegrafskih in telefonskih progah.

Opozarjati moram naše občine na določbe člena 124. finančnega zakona za leto 1924-1925., s katerim je bil razširjen na ozemlje vse kraljevine člen 13. zakona o telegrafu in telefonu Srbije z dne 3. dec. 1898. leta, ki se glasi: »Vse škode na telegrafskih in telefonskih progah mora poravnati v denarju ona občina, v katere okolišju so storjene; njej pa se pušča pravica, izslediti krivca, pobrati od njega odškodnino in ga izročiti državnemu oblastvu v obsodbo.«

Odločbe v tem primerih izdaja ona direkcija pošte in telegrafa, v katere območju se je poškodba zgodila; pritožbe zoper te odločbe pa se vlagajo pri ministrstvu za pošto in telegraf v zakonskem roku 15 dni.

Te določbe pa veljajo trajno, ne samo za dobo, za katero je bil izdan finančni zakon (= državni proračun). — Zdi se mi, da nekaterim občinam to zakonsko določilo sploh ni znano ali pa jim je prešlo iz spomina. — Neka občina je namreč izjavila nasproti višjemu oblastvu, da ni pripravljena poravnati poškodbe (škode) na vodu telefonske proge. — Zato je moral veliki župan sporazumno z oblastnim odborom odrediti v zmislu § 97. občinskega reda, da se odtegne ugotovljena škoda od davčnih doklad in izplača poštenu erarju.

Na stvari se ne da nič predugačiti; zakon je tu in izvrševati se mora, pa najsi je krivčen za občine. Plaćati škodo v denarju je dolžna občina ne glede na to, če je storilec znan ali ne. — Izslediti krivca bo pač težko za marsikatero občino. Saj ogromna večina občin nima svojih varnostnih organov. Tukaj bi bila pač dolžnost državnih varnostnih organov, zlasti orožništva, ki naj bi na obvestilo občin storilo vse, da se storilec takoj izsledi. Zakaj bi poleg orožništva ne sodelovali tudi organi finančne kontrole? — Predvsem pa je potrebno sodelovanje javnosti, da se take poškodbe sploh preprečijo. Po mojem mnenju bi bilo prav umestno, če bi vsa županstva opozorila prebivalstvo, da naj se izogiba vsaki poškodbi teh državnih naprav in naj tudi samo pazi na zlikovce, posebno na otroke, ki uganjajo take drage burke na škodo in račun javnosti ter občinske blagajne, ki mora plačevati račun za neumnost ali zlobo.

Fran Kristan, obč. revizor.

Ne sramotite kmetov in delavcev.

V 2. številu »Zdravja« z dne 15. februarja at. l. je napisala Ivana Šegula članek: »Higijena najširših plasti našega naroda«, ki je velika žalitev kmetijskega in delavskega življa, pisan skoziinskozi skrajno pretirano in neresnično. Čudim se, kako je moglo uredništvo priobčiti članek, ki je zaslužil koš. V splošnem se ne more nanašati na razmere v Sloveniji, ker ravno pri nas je — kmetiški in delavski življenj

tako visoki stopinji kulture, da ogorčeno zavrača pouk ljudi, ki ga žaliijo in smešijo.

Pisateljica članka prav gotovo ne pozna v splošnem življenja kmeta, delavca ter inteligenta. Zdi se mi, da so ji znane razmere domačega kraja, rojstne hiše; da bi pisala v tem vprašanju, zato nima pooblastila.

Naš narod je opredelila v dva ostro nasprotujoča si tabora: kmetje in delavci na eni strani, izobraženstvo na drugi. Ti stanovi so si po njenem naziranju v tako ostrem nasprotstvu v kulturnih dobrinah, kakor sta si nasprotna dan in noč. Izobraženstvo po njenem zamislu menda ne potrebuje nobenega pouka; njemu je higijena nujna življenjska potreba. Nasprotno sta kmet in delavec na najnižji razvojni stopnji, silno omejena in je po večini življenje edina njiju šola! Njiju življenje in delo je sama navada, nesrečna navada, ki zabranjuje, da vprašanje higijene ni doseglo popolnega uspeha v vseh plasteh naroda.

Izjeme med tema stanovoma ne pozna. Le malemu odstotku premožnejših kmetov »milostno« priznava v nekaterih stvareh nekoliko smisla za higijeno; pri vseh drugih je higijena prav neznatna.

Ali je res tako zelo zanemarjeno naše kmetiško in delavsko ljudstvo, ali res živi na najnižji razvojni stopnji, je res tako omejeno in zaostalo ter mu je smisel higijene tuja? Na to hočem kratko odgovoriti.

Kakor marsikje na kmetih, tako in še hujše se greši med mnogimi izobraženci proti vsem pravilom higijene. Noben kmet in delavec ne bo tako ozkosrčen, da bi obsodil vsled posameznih slučajev izobraženstvo, če greši proti higijeni. Odprite oči in opazujte resnično življenje tu in tam, videli boste, da v mnogih slučajih ko se greši zelo proti higijeni ni razlike med preprostim kmetom in delavcem ter — izobražencem.

»Kmetu se rodi otrok kot bitje tradicije, ker je navada, da ima kmet družino.« Ali si more kdo misliti večji nesmisel in žalitev kot omenjeni stavek? Čudim se, da se dobi ženska, ki bi vendar morala vedeti, da je ljubezen nagib in želja ohraniti svoj rod, že od narave. Stvarnika, dano vsaki ženi. Radoveden sem le, iz kakšnih nagibov si želi družine izobraženec?

Res je, da so mali nebogljenci marsikje na kmetih sirotke, da jih mati ne more negovati kot bi želela, kajti delo, borba za obstanek in skrb za ostalo družino ji odvzema preveč časa ter se ne more v večji meri posvetiti svojemu otroku. Ni iskati vzroka v nepoučenosti mater, da ne ravnaajo z otroci vedno tako, kot bi morale. Vidimo pa, da uprav kmetiška in delavska mati posveti ves prosti čas, vso ljubezen, vse prošnje, sebe in vse otroku, kar o mnogih »boljših« materah v mestih ne moremo trditi. Le premnogo teh mater da pač otroku zgolj življenje, vso nego in hranitev pa prepusti tujim ljudem. Ni čuda, da se v takih razmerah dostikrat otrok odtuji materi, ker je tako malo v stiku z njo. Moderna mati se le prepogosto boji večjega števila otrok, ker je tako samoljubna, se boji vsakega napora, muke ter se boji, da s tem izgubi prožnost telesa, mladostno lice; ona hoče biti prosta, ne vezana na dom in dru-

žino. Telesno skrbi za otroke, da ne trpi pomanjkanja, ima zračno in udobno stanovanje; ljubezni mnogokrat nima. Ravno pri takih materah se rodi otrok kot bitje tradicije.

Kakšno nasprotje med njo in kmetiško materjo! Torej katera stori več?

Pisateljica ne pozna čisto nič kmetijskih domov, razen morda svojega. Kdor piše, da so kmetiški domi orajeni iz blata, n emore pisati o stvari, ki je ne pozna in razume. Če ne bi naglašala: naši kmetje, bi človek mislil, da opisuje morda razmere čisto drugih krajev. Pojdite po Kranjskem, dobili boste malo hiš, ki bi imele blato pri-mešano ometu! Poizkusite narediti hišo iz samega blata! Po njenem opisu sodeč, je naš kmetiški dom brlog, skoro podoben ciganskemu bivališču.

Smešna je trditev, da po naših kmetijskih stanovanjih ni podu ampak stlačena zemlja. Obhodil sem že mnogo krajev po Kranjskem, pa le v eni hiši sem dobil omet mesto poda. To je pa le redkost in se ne more in ne sme posplošiti.

Pisateljica menda še ni videla naših vasi. Redke so hiše, kjer ne bi žene in dekleta vsak teden osnažile poda. Kje delajo to samo pred Božičem in Veliko nočjo, ne vem; morda v njenem rojstnem kraju?

Skrajno žaljiv je odstavek, kjer govori članek o obleki in perilu kmetijske žene in dekleta. Doga se, da uprav kmetijske in delavske hčere, ki so se morda v šolah razširile duševno obzorje, časih nespoštljivo govore o stanu svojih roditeljev. Žalitev je, če pravi pisateljica zgoraj omenjenega članka o naših kmetijskih ženah in dekletih: »Perila kmetiška žena in dekle ne pozna: ne pisanega še manj pa seveda belega. Srajco ji nadomešča stara, ponošena bluza in prav tako krilo; to dvoje služi tudi za nočno srajco (!). Hlač ne pozna, tudi steznika ne. To perilo si opere malokdaj ali sploh ne: ko ni več za rabo, ga zamenja za drugo staro blužo in krilo. Glavo si umije rekdokdaj. Žepnih robcev ne pozna in tudi obrisač ne, v ta namen se uporablja predpasnik. Roke si umije samo takrat, ko je umazanost mehanično ovira pri kuhi itd. itd.« Naj bi prišla pisateljica članka med naše žene in dekleta govoriti take žalitve, napodile bi jo in prav bi imele. Tako govori samo oni, ki dejansko čisto nič ne pozna življenja na kmetih, ali je pa sovražen kmetškemu stanu ter ga na skrajno žaljiv in neresničen način ponižuje in smeši.

Ljubljanski velesojem.

V soboto dne 2. junija je bil po kmetijskem ministru Svetozarju Stankoviču odprt VIII. ljubljanski velesojem. Trajal je do ponedeljka 11. t. m. V splošnem prevladuje sogba, da še nobeno leto ni bila ta prireditelj tako popolna in tako pe-stra kakor letos. Posebno važna je razstava pohištva, avtomobilov, raznih strojev, elektrotehničnega materiala, usnjena industrija, pletenine in razno drugo. Nas so najbolj zanimali kmetijski stroji, ki so bili letos razstavljeni v takem obsegu kakor še nobeno leto. Res nujno potrebno je, da se

tudi pri nas začenja v večji meri propaganda za kmetijske stroje na takih prireditvah in nasprotno pa treba tudi kmetom, da si ob takih prilikah ogledajo stroje in pripomočke, ki so v stanju izboljšati produkcijo zemlje. Najprimernejše je ob taki priliki si izbrati tiste stroje in orodje, ki je najboljše in primeroma najcenejše. Izmed razstavljalcev je v prvi vrsti omeniti oddelek Kmetijske družbe v E paviljonu, zunanji prostor, ki je razstavila mlatilnice, pluge, kultivatorje, okopalnike, trierje, slamoreznice, stiskalnice in druge stroje in orodja. Razen tega pa tudi mnogo drugih kmetijskih potrebščin in poučnih sredstev in slik. Njej nasproti je naš domačin iz St. Vida nad Ljubljano Kremžar razstavil svoje mlatilnice in slamoreznice kot domač izdelek, ki se lahko meri z izdelki inozemskih tvrdk. Ob G paviljonu kaže g. Stupica kaj ima izmed kmetijskih strojev in orodja. Tudi nekaj čeških tovarn je razstavilo svoje motorje in mlatilnice. Še razni drugi predmeti kmetijskega značaja so bili tu razstavljeni, ki so zanimali našega kmeta. Ker je bila vožnja po železnici polovična, se je nudila vsakemu prilika, da si je posebno še v nedeljo ogledal ta pestri velesoj, ki je bil najlepši in najbolj organiziran v naši državi.

Ob tej priliki ne smemo prezreti še higijenske razstave, ki je bila letos prirejena kot »Higijena na kmetih«. Tu se je vidilo marsikaj poučnega posebno za našega kmeta, ki v splošnem premalo pazi na zdravje svojih otrok. Tu si videl, kako naj izgleda zdrava in čista soba, in kako se dobijo prostori večkrat po deželi. — V paviljonu K je bila razstava slovenske moderne umetnosti, ki je pokazala, kaj so naši moderni umetniki producirali v prvem desetletju po ujedinenju to je 1918—1928.

Prav je imel g. kmet. minister Stankovič v svojem nagovoru, ko je pohvalil Slovenijo, da lahko služi drugim deželam kot vzor. Med drugim je tudi izvajal: »Dežela, v kateri se ta sejem vrši, naša Slovenija, je obdarjena z izrednimi prirodnimi lepotami, obenem pa je naša gospodarsko najnaprednejša pokrajina. Veliki deli industrije so dosegli znatno stopnjo razvoja in tudi obrt se nahaja na taki stopnji razvoja, da zahtevajo njene izdelke celo v inozemstvu. Posebni razstavi, hotelirska in mizarska, ki sta bili prirejeni na letošnjem velesojmu, imata za naše gospodarstvo posebno važnost. Tujsko-prometna industrija, ki se zadnja leta pri nas vedno bolj razvija, postaja važen činitelj v našem gospodarstvu. Zato bo vlada vse to po svojih močeh podpirala.«

Uš na sadnem vrtu.

Kakor domače živali, tako zajedajo uši tudi naše sadno drevje. Sicer niso tako nevarne, da bi ga mahoma umorile, kakor voluhar; toda uničujejo ga bolj počasi, zlasti ga jako kvarijo, dokler je mlado. Nekatere vrste so pa naravnost nevarne, ako se močno razmnože in jih pustimo v nemar.

Uši na sadnem drevju so trojne vrste. Najnavadnejše in pri nas tudi najbolj znane so tiste, ki izsesavajo liste in mladje. Pravimo jim zato listne uši. Po deblu in veja, kjer

je koža nežna, zlasti na zaceljenih ranah in po nežnem mladju se naselijo v silnih množinah v volni podobno, belo prevlaklo zavite krvave uši. Te zabadajo pa svoja sesala v nežno kožo in pijejo izpod nje prebavljen drevesni sok, ki se pretaka pod kožo od listov po vseh delih rastline. Kožo deblu, po vejah in vejicah pa izsesavajo tudi kaparji — to so neke vrste uši, ki so posebno nevarne češpljevim nasadom.

Listne uši ima vsako sadno pleme. Najnavadnejše so zelene uši, ki jih vidimo na jablanah, na hruškah, na rožah itd. Crešnje zajedajo črne uši, drugod so zopet belkaste, rumene itd. Vse so si pa podobne v tem, da se neznansko hitro množe in da vse na isti način delajo škodo po sadnem drevju. Listje in mladje, ki je zasedeno od uši, se začne kriviti in preneha rasti. Če ni od nikoder pomoči, se začno vršički sušiti od vrha navzdol. Prve uši se izležejo spomladi iz zimskih jajčec takoj, ko se brstje odpre in se pokaže prvo zelenje. Jajčeca so pritrjena po mladikah in so podobna drobnemu črnemu zrnju. Prevečena so s tako trdo kožo, da jih ne ugonobi nobena zima. Vse te uši, ki se spomladi izvale iz jajčec, so samice, ki imajo to lastnost, da kote žive mladice in sicer zopet samice. Tako gre dalje rod za rodom silno hitro. Ena sama samica se tekom poletja lahko razplodi v milijone. Poleg teh samic, ki nimajo kril, se narode čez poletje tudi samice, ki letajo. Te krilate samice kote zopet žive mladice-samice, in na ta način skrbe, da se rod širi z drevesa na drevo, iz sadovnjaka v sadovnjak. Na jesen se skote samice in samci, ki so nekoliko drugačnega života nego njih matere. Te samice nastavijo po mladikah jajčeca in poginejo. Drugo leto se začne ta zanimiva igra iznova.

Listne uši izločajo nek sladek sok, ki posebno prija mravljam. Zato so mravlje vedne spremljevalke listnih uši. Marsikak sadjar misli še dandanes, da delajo škodo mravlje, kar pa seveda ni res. Kjerkoli vidimo, da lazijo na zelene rastline mravlje, tam bomo našli gotovo listne uši, samo natančno je treba pogledati.

Listnih uši ni težko zatirati, ako se jih lotimo o pravem času, dokler jih je še malo. Delo olajša tudi to, ker jim ugaja le bolj mlado drevje in torej lahko pridemo do njih. Že pozimi moramo gledati, da kolikor moči uničimo zalego jajčec po mladikah. V to svrhu mažemo in brizgamo drevje z 10 do 15-odstotno raztopino arborina. S samim apnenim beležem jim ne pridemo do živoga. Najvažnejše je pa zatiranje spomladi in poleti. Takoj, ko se pokaže prvi maloštevilni zarod, moramo nadenj, s kako jedko tekočino, ki zanesljivo umori uši, listom pa nič ne škoduje. Kot najbolj zanesljivo in preprosto sredstvo sta se izkazala tobačni izvleček in mazavo milo. Na liter vode vzamemo vsakega po 15 gramov (mala žličica). Mazavo milo moramo najprej raztopiti v vroči vodi in potem priliti raztopini tobačnega izvlečka. To brozgo uporabljamo na dva načina. Zlijemo jo v široko posodo (skledo) in vanjo pomakamo ušivo mladje. Uši so pa tudi na takih mestih, kjer mladja ne moremo pripogniti, da bi ga namakali. Tiste je treba pa z brozgo obrizgati in sicer tako temeljito, da zadenejo vsako uš. Je še več drugih tekočin za zatiranje listnih uši, toda tobačni

izvleček in mazavo milo ste najbolj pripravi in se povsod lahko dobe. Vsak zaveden sadjar bi moral imeti oboje vedno v zalogi.

Listne uši imajo tudi naravnega sovražnika, to je sedmopikčasto polonico, katere ličinka se živi samo od listnih uši. Žal, da je ta koristna žuželka preveč redka, da bi nas mogla izdatno podpirati v boju z listnimi ušmi.

Prihodnjič nekoliko o krvavi uši in kaparjih.

Cene.

g Ljubljanska blagovna borza. Deželni pridelki. Cene kažejo v splošnem padajočo tendenco. Na ljubljanski blagovni borzi se je plačevalo blago pri vagonških dobavah in so veljale cene za 100 kg kakor sledi. Cene se razumejo za blago postavljeno na vsako postajo Slovenije. — Pšenica 78—79 kg težka, baška 397.5 do 400 Din, slavonska 395—397.5 Din, turščica baška 340—342.5 Din, činkvanti 350 do 355 Din, oves baški zdrav, rešetan, 310 do 315 Din. Moka 0 g franko Ljubljana 545 do 555 Din. V splošnem je opaziti na žitnem trgu padajočo tendenco cen. — Les. Kupčija z lesom je bila v zadnji dobi nekoliko bolj živahna. Kupčevalo se je blago v vagonških dobavah, postavljeno večinoma na mejo, če ni drugače označeno. Cene so veljale za kubični meter lesa. Bukovi parjeni plohi, paralelni, ostrorobi, očeljeni, 1040 Din; bukovi testoni monte, fko vagon Sušak, 530 Din; tramiči istotam 320 Din, hrastovi plohi I., II. nakl. post. 850 Din, deske smreka-jelka nakl. post 465 Din.

g Svetovno žitno tržišče. Ker se od povsod javljajo vesti o boljših izgledih svetovne letine, je na svetovnem žitnem trgu nastal preokret. Visoke cene na ameriških tržiščih so dosegle že pred tedni svoj višek in so začele stalno padati. Zaradi suhega vremena je bila do pred štirinajstimi dnevi pšenična letina precej ogrožena. Čim je pa v Ameriki padlo dovolj dežja, so cene pšenice pričele naglo nazadovati. Tudi v Evropi in Avstraliji je bilo vreme v zadnji dobi ugodno za razvoj svetovnih cen žita.

g Tržišče lesa. Na slovenskem lesnem trgu je kupčija precej živahna. V zadnjem času se je pojavila na našem trgu tudi Anglija, ki namerava v Sloveniji nakupiti razno blago. V lesni produkciji in trgovini je Slovenija letos precej napredovala. Lahko pa bi dobila za svoj les nekoliko milijonov več, če bi že enkrat začela izdelovati paralelno, na živ rob rezano in odeljeno blago, kakor ga inozemstvo zahteva in dobro plačuje. Tedaj bi ne bili več odvisni od Italije kakor smo dandanes. Nadalje je za našo lesno trgovino od izredne važnosti trgovska pogodba z Španijo, ki rabi mnogo našega lesa, kupuje ga pa le preko Italije. — Trenutno vlada sedaj pri nas povpraševanje za posebne vrste leka, predvsem za oreh, brest, jesen, jelšo, bukovino. Za jelovino stalno povprašujejo, zato so zanjo cene čvrste. Grčija in Španija iščeta v Sloveniji madrijere, ker bi radi imeli blago boljše kakovosti.

V vsako hišo Domoljuba!

Kako dvigniti naše kmetijstvo.

(Gospodarska slika. Napisal Fr. Erjavec. Dalje.)

Razen govedoreje je pa za velik del našega kmetiškega ljudstva jako važna tudi prašičereja, ki donaša ponekod že sedaj lepe dohodke, a bi lahko zavzemala še vse važnejšo vlogo. S križanjem naše domače pasme z angleškimi jorkširei in nemškimi oplemenjenimi pasmami smo si vzgajali pri nas polagoma precej dobro prašičjo pasmo, vendar bo treba še nadalje posvečati čim največjo pozornost skrbni odbiri in menjavanju, zlasti mrjascev, da se prepreči plemenjenje v sorodstvu, kar povzroča propad plemena in mnoge bolezni. Premalo pazljivost na to in pa dejstvo, da se posveča pri nas premalo kmetov vzreji mladicev (zato so tudi jako dragi), sta glavni napaki naše prašičereje, razen onih seveda, ki jih opažamo pri vsej živinoreji in ki smo jih deloma že navedli, deloma jih pa še bomo.

Za ovčjerejo naši kraji nimajo posebnih pogojev in pri nas tudi ni dobičkanosna, zato se bo pač obdržala, kjer je že vpeljana (na Jezerskem in Solčavskem), ni pa upanja, da bi se razširila. Važnejša je kozjereja, katere naj bi se oprijeli zlasti majhni bajtarji, delavec s koščkom zemlje itd., ne morejo prerediti krave, a bi jim dajala skromna koza zadostno množino mleka. Pomembno je pa kolikor toliko perutninarstvo, ki donaša ponekod (zlasti na Štajerskem) že danes prav znatne dohodke, zato bi kazalo, da dobijo naše gospodinjice primerni pouk o perutninarstvu, ker bi lahko sedanje dohodke iz perutninarstva še prav znatno dvignili, saj vemo, da se pode okrog mnogih naših kmetiških domov še cele jate kokoši, ki so pa danes še skoro brez haska.

Ze doslej smo mimogrede omenili več napak naše živinoreje, ki ovirajo njen napredek, a končno je treba povedati še eno, ki je lastna vsem njenim panogam in ki prav znatno vpliva na njeno današnje nepovoljno stanje. To je naše hlevarstvo, ki je mnogokje v Sloveniji v skoro neverjetno zanemarjenem stanju. Marsikje stoji živina še dandanes noč in dan skoro do kolen v gnoju, brez zadostnega zračenja in toli potrebne svetlobe, na kako prebelenje hleva vsaj vsakih deset let pa menda sploh nihče ne misli. Da v temnih in smrdečih luknjah ne more uspevati lepa in zdrava živina, je menda jasno vsakemu otroku, zato je nujno potrebno, da krenemo tudi v tem pogledu na nova pola in se ne ustrašimo tozadevnih stroškov, saj nam bodo gotovo dobro povrnjeni (večje zadolževanje v to svrhu pa seveda tudi ni priporočljivo). Hlev mora biti suh, dovolj svetel in zračen, s pravilno visokimi jaslji (prav visoke škodujejo zlasti mladi živini), ki naj bodo po možnosti opremljene z napajalnimi pripravami in primerno dolgim stojiščem in

z dobrim odtokom gnojnice v gnojno jamo, če le mogoče, naj imata pa tudi hlev in svinjak zlasti za mlado živino tako koristno ograjeno tekališče, kjer dobi živina priliko izletati se na svežem zraku.

Kot zadnje panoge našega kmetijstva se moramo končno dotakniti še gozdarstva, ki je mnogim slovenskim kmetom glavni zaklad, saj mu daje pašo, steljo, drva, stavbni les in ga v slučaju večjih denarnih stisk reši najhujših skrbi. Velik del naših kmetij bi že davno propadel, če bi ne imeli toliko gozdnega bogastva, kajti končno zasluži z vošnjami ponekod prav izdatne vsote tudi pri veleposestniških gozdovih, bajtar, ki zasluži poleti pri večjih kmetih, po zimi drvari in ogljari ter na ta način preživi sebe in svoje, ne glede na to, da lesna industrija sama stalno preživlja prav pomemben del našega prebivalstva. Največjo skrb moramo zato posvetiti temu, da si to bogastvo ohranimo in z vsemi sredstvi preprečimo lahkomiselno izsekavanje gozdov. Velike površine gozdov so danes pri nas manjvredne zato, ker so predaleč od železnice in dobrih cest, kar jako podraži prevoz lesa na trg, a čim izboljšamo to, se bo vrednost mnogih gozdov še znatno dvignila, (n. pr. kočevskih z zgraditvijo nove železnice). Marsikaj pa lahko storimo za ohranitev tega bogastva in pomnožitev stalnih dohodkov iz njega tudi sami, če gozdove pravilno oskrbujemo, trebimo, izsekane dele sproti zasajamo, pri izsekavanju odbiramo le ona drevesa, ki so že zrela za to, pogozdimo površine, ki so za to primerne in ne donašajo sedaj nobenega haska, zatiramo gozdne škodljivce itd., kar spada pa že v podrobne strokovne razprave o umnem gozdarstvu.

Če k sklepu na kratko posnamemo, kar smo povedali doslej o našem zastarelem in potrebnem umnem kmetovanju (podroben opis in obširnejša podrobna navodila spadajo v strokovne razprave) pridemo torej do zaključka, da kmetuje naš kmet z izgubo v prvi vrsti zato, ker je način njegovega kmetovanja daleč, daleč zaostal za modernimi pridobitvami na tem polju. Mi bi na naših poljih prav lahko pridelali in prerediti v naših hlevih vsaj za polovico več nego pridelamo in prerediti danes. Precej bi lahko še dvignili tudi kakovost naših poljskih pridelkov, zlasti pa naše živinoreje. Potrebno pa ni le boljše obdelovanje zemlje in boljši način reje živine, temveč moramo v isti meri obračati pozornost tudi na pridelovanje onih vrst poljskih sadežev, gojenje onih vrst živine in pridobivanje onih vrst mlečnih izdelkov, ki so najbolj dobičkanosne. Na ta način bi jako dvignili množino pridelkov in prireje ter izkupiček za oboje, kar bi na mah rešilo danes tako pereče vprašanje slovenskega kmetijstva. Njegov položaj torej kljub mnogim neugodnim okoliščinam nikakor ni brezupen, temveč prav lahko in dobro rešljiv, a ključ do te rešitve leži v prvi vrsti v — umnem kmetovanju.

Severonemški Lloyd

F. Missler, Bremen

Največji potniški promet v vse prekomorske kraje.

Agencija za Slovenijo:

Jože Močan

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 36

Desno od glavnega kolodvora, prva ulica levo.

Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, poleg hotela „Union“.
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestva, proti poroštvu i. t. d.

BRINJE

laško in kraško se dobi pri Fran Pogačniku v Ljubljani, Dunajska cesta št. 36, trgovina z žitom, moko in deželnimi pridelki.

ŽIMA

najboljša in najcenejša pri
M. Masterl
tovarna žime
Stražišče pri Kranju.

Predno gradite

vodno kolo

zahtevajte ponudbe za

vodne turbine

od tvrdke **G. F. Schneller**,
podjetje za gradnjo vodnih turbin, Škofja Loka.

Kadar kupujete

štrange, vrvi, uzde,
afre, špago in druge
vrvarске izdelke

kupujte samo

najboljše blago,
ki ima privezano ta-
ko-le rudečo znamko:

